

LIFE za risa!

Izjava za javnost, 12.7.2017.

Tim stručnjaka iz Hrvatske, Slovenije, Italije, Slovačke i Rumunjske od ove godine aktivno kreće u spašavanje kritično ugroženog risa u Dinaridima. Provedba projekta za revitalizaciju populacije risa omogućena je kroz Europski financijski instrument za okoliš i klimatske promjene – LIFE program.

Populacija risa koju Hrvatska dijeli sa Slovenijom, izuzetno je mala i ugrožena. Svih 50ak životinja koje žive u ove dvije zemlje u bliskom su srodstvu, zbog čega im prijete izumiranje i jedini spas je unos „svježih“ gena. Europska unija je prepoznala važnost inicijative te će omogućiti veliki dio financija kako bi se minimalno 14 novih jedinki s područja Rumunjske i Slovačke naselilo u Sloveniju i Hrvatsku. Osim iz programa LIFE, projekt je velikim djelom sufinanciran od strane slovenskog Ministarstva za okoliš i prirodu te hrvatski dio od strane Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.

„Najvažniji cilj nam je oporavak genetske raznolikosti populacije. Uz to, želimo postaviti temelje za održivo upravljanje populacijom, za što su ključni međunarodna suradnja niza institucija, znanstveni podatci i multidisciplinarni pristup problematici“ poručuje Magda Sindičić, docentica na Veterinarskom fakultetu i glavna koordinatorica projekta s hrvatske strane.

Osim projektnih partnera - Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Veleučilište u Karlovcu te udruga BIOM, vrlo bitni u provedbi projekta su i lovačka društva te Javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjima koje svakodnevno brinu o prosperitetu risa u Hrvatskoj.

Ris je u Hrvatskoj strogo zaštićen te se nalazi na Crvenom popisu sisavaca. Na području Hrvatske i Slovenije vrsta je nestala početkom 20. stoljeća kao rezultat prekomjernog lova. No 1973. godine slovenski lovci doveli su 6 novih jedinki u Sloveniju te je njihovim širenjem nastala trenutna populacija za koju se pretpostavlja da u Hrvatskoj broji 30-40 jedinki, a u Sloveniji tek 10-20.

"Ris kao predator na vrhu prehrambene piramide ima izuzetno značajnu ulogu u zdravom ekosustavu. Osim toga, kao solitarni lovac zauzima jedinstvenu ekološku nišu koju niti jedan naš predator ne može nadomjestiti. Veselim se provedbi projekta i siguran sam da ćemo uspješnom obnovom populacije risa značajno doprinijeti ukupnom zdravlju naše prirode" kaže Vedran Slijepčević, doktor veterinarske medicine, provoditelj projekta od strane Veleučilišta u Karlovcu.

Entuzijazam oko provedbe projekta dijeli i voditeljica projekta u Udruzi BIOM, Ivana Selanec, magistra ekologije i zaštite prirode: "LIFE Lynx je jedini projekt iz Hrvatske za kojeg su odobrena financijska sredstva kroz LIFE program 2016. godine. To puno govori o njegovoj kvaliteti, ali i opsežnom poslu koji nas čeka. Veselim se provedbi, konkretnim rezultatima projekta, ali i svim budućim suradnjama koje će se ostvariti kroz ovaj projekt".

O LIFE Lynx projektu:

Jedna od najugroženijih životinjskih vrsta u Hrvatskoj je ris čija iznimno malena populacija je pred izumiranjem u našoj i susjednim državama. Jedina mogućnost za opstanak risa u Dinaridima je naseljavanje životinja iz druge, stabilne populacije. Stoga će se u razdoblju od 2017. do 2024. godine u Hrvatskoj, Sloveniji i Italiji provoditi međunarodni projekt „LIFE Lynx“ u sklopu kojega će se u ove zemlje ispustiti najmanje 14 risova uhvaćenih u Slovačkoj i Rumunjskoj.

Početak 20. stoljeća, zbog prekomjernog lova, ris je izumro iz većeg dijela Europe, uključujući Hrvatsku i susjedne države. No 1973. godine su lovci iz Slovenije organizirali naseljavanje risa, te je šest životinja ulovljenih u Slovačkoj ispušteno u uzgojnom lovištu Medved pokraj Kočevja. Sve tri naseljene ženke su imale mlade već prve godine, populacija je brzo rasla i u nekoliko godina su se risovi iz Slovenije proširili u Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu, Austriju i Italiju. No od 1990-ih godina lovci svake godine zamjećuju sve manji broj životinja i brojnost populacije pada sve do danas. Najvažniji uzrok izumiranja risova je parenje u srodstvu, budući da se gotovo 45 godina potomci šest životinja pare isključivo međusobno.

Procjenjujemo da je danas u Hrvatskoj prisutno 30 – 40 risova, u Sloveniji tek 10 – 20, a u Italiji je situacija još kritičnija. Znanstvena istraživanja ukazuju da će risovi ponovno izumrijeti ukoliko se ne nasele nove životinje koje će povećati genetsku raznolikost populacije. Stoga su predstavnici šumarskih, lovačkih i znanstvenih institucija zajednički pripremili prijedlog projekta za spas risa koji su prijavili na LIFE natječaj za sufinanciranje Europske komisije. Projekt je pozitivno ocijenjen i provoditi će se od srpnja 2017. do ožujka 2024. godine.

U projekt je uključeno 11 institucija iz pet država – Hrvatske, Slovenije, Italije, Slovačke i Rumunjske, a u Hrvatskoj će ga provoditi Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Veleučilište u Karlovcu te udruga BIOM. Osim Europske komisije, Hrvatski dio projekta sufinancira Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, a znatna sredstva daje i slovensko Ministarstvo za okoliš i prostor.

Dugoročni cilj projekta je spriječiti izumiranje populacije risa u Dinaridima i jugoistočnim Alpama, što će se prvenstveno postići naseljavanjem četiri životinje iz Slovačke i Rumunjske u Hrvatsku, te deset u Sloveniju. Uspješnost naseljavanja pratiti će znanstvena istraživanja, koja će uključivati praćenje naseljenih životinja i njihovih potomaka pomoću automatskih foto aparata i GPS ogrlica, te mnoge genetske i ekološke analize. Države uključene u projekt uskladiti i unaprijediti će upravljanje ovom ugroženom vrstom i pripremiti će se strateški dokumenti koji će osigurati dugoročnu suradnju na ovom području.

Karizmatični ris, veliko je bogatstvo hrvatske prirode i naša odgovornost je očuvati ga za buduće generacije. Preduvjet za postizanje ovog cilja je suradnja svih nadležnih institucija te potpora javnosti.

Za sve daljnje informacije molimo kontaktirajte voditeljicu hrvatskog dijela projekta:

doc. dr. sc. Magda Sindičić

Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

e-mail: magda.sindicic@vef.hr

mob: 098 1811 291

Foto: Vedran Slijepčević

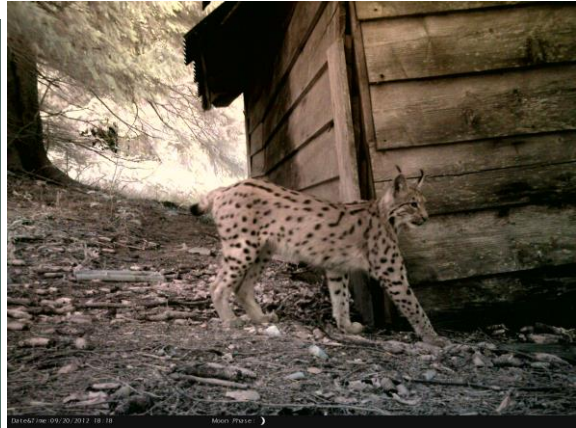

foto: Vedran Slijepčević, fotozamka Državnog zavoda za zaštitu prirode

Foto: Vedran Slijepčević